

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра педагогіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи
проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 20__ р.

МИСТЕЦТВО В КОРЕКЦІЇ
РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ
З ПСИХОФІЗИЧНИМИ ВАДАМИ

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни (за вибором)
підготовки бакалавра
напряму 6.010101 «Педагогічна освіта (Дошкільна освіта)»

Робоча програма навчальної дисципліни «Мистецтво в корекції розвитку дошкільників з психофізичними вадами» для студентів спеціальності 6.010101 «Дошкільна освіта». – 2015. – 11 с.

Розробник: Кузава І. Б. – доктор педагогічних наук, професор

Рецензент: Онищук І. А. – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методики дошкільної освіти, Кременецького обласного гуманітарно-педагогічного інституту імені Тараса Шевченка

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки

протокол 2 від 16 вересня 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (СМОЛЮК І.О.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією педагогічного інституту

протокол № 2 від 22 вересня 2015 р.

Голова науково-методичної комісії педагогічного інституту _____ (АНТОНЮК В.З.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

ВСТУП.

Навчальна дисципліна „Мистецтво в корекції розвитку дошкільників з психофізичними вадами” належить до циклу навчальних дисциплін природничо-наукової підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр”.

Навчальна дисципліна включає три модулі.

У межах першого модуля визначено два змістові модулі.

У першому змістовому модулі “Мистецтво як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку” викладено питання щодо специфіки естетичного виховання дошкільників із вадами розвитку. Особливості пізнавальної та естетичної діяльності дітей дошкільного віку із психофізичними вадами та роль мистецтва у формуванні особистості, розкривають теоретичні основи корекційної педагогіки.

У другому змістовому модулі “Мистецтво як засіб корекції психофізичного розвитку дошкільників” розкривається зміст корекційно-розвиваючої роботи (принципи та методи, основні завдання та напрямки) з естетичного виховання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку. При розгляді цих та інших питань розкриваються не тільки теоретичні основи корекційної освіти, а й методика цієї роботи.

Головна спрямованість другого модуля (навчальний проект) полягає у формуванні творчого розуміння і розв’язання проблем університетської освіти.

Третій модуль передбачає здійснення контролю з кожного змістового модуля з метою з’ясування рівня засвоєння студентами змісту конкретного модуля.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 1,5	0101 Педагогічна освіта 6.010101 Дошкільна освіта	за вибором
Модулів 3	Дошкільна освіта	Рік підготовки: 4
Змістових модулів 2		Семестр: 8
ІНДЗ: є		Лекції 10 год.
Загальна кількість годин 54		Практичні (семінари) 10 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних – 2 самостійної роботи – 0,5 індивідуальної роботи – 0,5	Бакалавр	Самостійна робота 18 год.
		Індивідуальна робота 16 год.
		Форма контролю: <u>залік</u>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу – поглиблення знань студентів з історії мистецтва і розвиток умінь орієнтуватись у тенденціях і напрямках сучасного мистецтва.

Завдання вивчення курсу: формування в студентів уявлення та розуміння змісту спецкурсу шляхом надання їм відповідних знань, передбачених навчальною програмою; розвиток та вдосконалення необхідних умінь та навичок використання мистецтва в корекції психофізичного розвитку дошкільників; виховання емпатійного та емоційно-чуттєвого ставлення до мистецтва; стимулювання інтересу та потреб студентів щодо

використання терапевтичного потенціалу мистецтва з метою поліпшення власного самопочуття, збереження та профілактику здоров'я дошкільників із вадами психофізичного розвитку.

Знання й уміння студента після опанування курсу:

Працюючи над вивченням курсу, студент має засвоїти такі **знання**:

- сучасні арт-терапевтичні технології, методики творчого самовираження;
- особливості естетичного та терапевтичного потенціалу мистецтва;
- специфіку терапевтичного впливу різних видів мистецтва, методики естетичного виховання з використанням арт-терапії.

та оволодіти **уміннями**:

- використанням арт-терапії;
- організовувати діяльність (ігрову, музичну, навчальну) осіб, що мають різні відхилення у розвитку;
- створювати атмосферу комфорту та довіри, умови для творчого самовираження дошкільників;
- підбирати необхідний художній матеріал та відповідні художньо-творчі форми роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Мистецтво як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку.

Тема 1. Специфіка естетичного виховання дошкільників із вадами розвитку (год. – 2)

Психолого-педагогічні основи естетичного виховання у дошкільному навчальному закладі. Особливості пізнавальної та естетичної діяльності дітей дошкільного віку із психофізичними вадами. Художньо-естетичний інтерес як необхідна умова та результат естетичного виховання.

Тема 2. Роль мистецтва у формуванні особистості, його функції та види (год. – 2)

Мистецтво як форма суспільної свідомості. Види мистецтва (просторове, часове, візуальне, аудіовізуальне, просторово-часове), його жанри. Функції мистецтва.

Змістовий модуль 2. Мистецтво як засіб корекції психофізичного розвитку дошкільників

Тема 3. Зміст корекційно-розвиваючої роботи з естетичного виховання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку (год. – 2).

Принципи та методи організації та проведення корекційної роботи з естетичного виховання дошкільників із вадами психофізичного розвитку. Основні завдання та напрямки естетичного виховання у спеціальному дошкільному навчальному закладі. Тематика дидактичних ігор та їх вплив на дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.

Тема 4. Комплекс мистецтв у корекції психофізичного розвитку (год. – 2).

Сутність поняття «комплексна взаємодія мистецтв». Корекційна спрямованість виховання і навчання дітей із вадами психофізичного розвитку засобами комплексної взаємодії мистецтв.

Тема 5. Особливості процесу сприймання творів мистецтва у дошкільників із психофізичними вадами (год. – 2).

Особливості процесу сприймання у дошкільників із особливостями психофізичного розвитку. Основні завдання виховання і навчання дошкільників із психофізичними порушеннями сприймати мистецькі твори.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. Роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Мистецтво як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку							
Тема 1. Специфіка естетичного виховання дошкільників із вадами розвитку.	12	2	2		4	4	
Тема 2. Роль мистецтва у формуванні особистості, його функції та види.	12	2	2		4	4	
Разом за змістовим модулем 1	24	4	4		8	8	
Змістовий модуль 2. Мистецтво як засіб корекції психофізичного розвитку дошкільників							
Тема 3. Зміст корекційно-розвиваючої роботи з естетичного виховання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку.	12	2	2		4	4	
Тема 4. Комплекс мистецтв у корекції психофізичного розвитку.	8	2	2		2	2	
Тема 5. Особливості процесу сприймання творів мистецтва у дошкільників із психофізичними вадами.	10	2	2		2	4	
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6		8	10	
Усього годин	54	10	10	-	16	18	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Специфіка естетичного виховання дошкільників із вадами розвитку. Провідні чинники розвитку дошкільника із особливими потребами. Психолого-педагогічні аспекти естетичного розвитку дітей із вадами психофізичного розвитку. Мистецтво – ядро естетичного виховання.	2
2	Роль мистецтва у формуванні особистості, його функції та види. Сутність поняття «мистецтво». Характеристика основних видів і жанрів мистецтва. Функції мистецтва.	2

3	Зміст корекційно-розвиваючої роботи з естетичного виховання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку. Принципи та методи організації та проведення корекційної роботи з естетичного виховання дошкільників із вадами психофізичного розвитку. Основні завдання та напрямки естетичного виховання у спеціальному дошкільному навчальному закладі. Тематика дидактичних ігор та їх вплив на дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.	2
4	Комплекс мистецтв у корекції психофізичного розвитку. Сутність поняття «комплексна взаємодія мистецтв». Корекційна спрямованість виховання і навчання дітей із вадами психофізичного розвитку засобами комплексної взаємодії мистецтв.	2
5	Особливості процесу сприймання творів мистецтва у дошкільників із психофізичними вадами. Особливості сприймання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку. Основні завдання виховання і навчання дошкільників із психофізичними порушеннями сприймати мистецькі твори.	2
	Разом	10

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Специфіка естетичного виховання дошкільників із вадами розвитку.	4
2	Роль мистецтва у формуванні особистості, його функції та види.	4
3	Зміст корекційно-розвиваючої роботи з естетичного виховання дошкільників із особливостями психофізичного розвитку.	4
4	Комплекс мистецтв у корекції психофізичного розвитку.	2
5	Особливості процесу сприймання творів мистецтва у дошкільників із психофізичними вадами.	4
	Разом	18

7. Індивідуальні завдання

1) На основі аналізу науково-методичної літератури, педагогічної преси підготувати реферати за нижче вказаною тематикою:

- 1) "Історія розвитку мистецтва в Україні".
- 2) "Естетична діяльність і мистецтво".
- 3) "Мистецтво як засіб духовного становлення особистості".
- 4) "Виховний і оздоровчий вплив музичного (образотворчого) мистецтва".
- 5) "Вплив мистецтва на гармонійний розвиток особистості".

Обсяг реферату – 8-10 сторінок тексту комп'ютерного набору. Робота має складатись з таких основних частин: титульна сторінка (на ній вказати кафедру, тему, прізвище студента, ім'я, рік); зміст, висновки, список використаних джерел(не менше 15 найменувань).

2) Скласти програму занять естетичного виховання з використанням арт-терапії для дітей _____ групи дошкільного навчального закладу.

Вимога до програми

1. Вікову групу дітей обрати на власний вибір.

2. Визначити мету та завдання програми, орієнтовану на педагогічну корекцію дошкільників.
3. Спланувати 10-12 занять
4. Структура програми:
 - а) пояснювальна записка;
 - б) тематичний план;
 - в) план-конспект занять або інших форм роботи з дошкільниками.

8. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

Екзамен з курсу проводиться згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (п.ІV.8.).

Питання до заліку з курсу «Мистецтво в корекції розвитку дошкільників з психофізичними вадами»

1. Психолого-педагогічні основи естетичного виховання у дошкільному навчальному закладі.
2. Особливості пізнавальної та естетичної діяльності дітей дошкільного віку із психофізичними вадами.
3. Художньо-естетичний інтерес як необхідна умова та результат естетичного виховання.
4. Роль мистецтва у формуванні особистості, його функції та види.
5. Мистецтво як форма суспільної свідомості. Види мистецтва (просторове, часове, візуальне, аудіовізуальне, просторово-часове), його жанри.
6. Функції мистецтва.
7. Принципи організації та проведення корекційної роботи з естетичного виховання дошкільників із вадами психофізичного розвитку.
8. Основні завдання та напрямки естетичного виховання у спеціальному дошкільному навчальному закладі.
9. Тематика дидактичних ігор та їх вплив на дітей дошкільного віку із вадами психофізичного розвитку.
10. Комплекс мистецтв у корекції психофізичного розвитку дошкільників.
11. Сутність поняття «комплексна взаємодія мистецтв».
12. Корекційна спрямованість виховання і навчання дітей із вадами психофізичного розвитку засобами комплексної взаємодії мистецтв.
13. Особливості процесу сприймання у дошкільників із особливостями психофізичного розвитку.
14. Основні завдання виховання і навчання дошкільників із психофізичними порушеннями сприймати мистецькі твори.
15. Методи організації та проведення корекційної роботи з естетичного виховання дошкільників із вадами психофізичного розвитку.

9. Методи навчання: ділові та рольові ігри, розв'язання педагогічних ситуацій, перегляд відеозаписів, дискусії, самоконтроль.

10. Методи та засоби діагностики успішності навчання: поточне та усне опитування, письмовий контроль, практичний контроль, тестовий контроль, написання рефератів, ділові та рольові ігри, дискусії, самоконтроль.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (маx = 40 балів)					Модульний контроль (маx = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1			Модуль 2		Модуль 3		
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			ІНДЗ	МКР 1	МКР 2
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5			
6	6	6	6	6	10	20	40
100							

Модуль 1

Змістовий модуль 1. **Мистецтво як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку**

Теми 1-2. 6 балів:

2 – виступ на занятті;

2 – участь в дискусії;

2 – тестове завдання.

Змістовий модуль 2. **Мистецтво як засіб корекції психофізичного розвитку дошкільників**

Теми 3-5. 6 балів:

4 – виступ на занятті;

2 – тестове завдання.

Модуль 2

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (навчальний проект) – 10 балів.

Враховується:

- оформлення дослідження (титульна сторінка, план, висновки, списку використаних джерел);
- відповідність змісту темі індивідуально-дослідницького завдання;
- повнота відображення змісту проблеми;
- наявність узагальнюючих таблиць, структурних блок-схем;
- обсяг опрацьованих інформаційних джерел;
- розробка та захист матеріалів презентації;
- практично-методична цінність виконаної роботи;
- чіткість категоріального апарату;
- аналіз нормативних документів;
- наявність власної позиції автора щодо досліджуваної проблеми.

Модуль 3

Модульні контрольні роботи (форма проведення: тестування) – 60 балів. Загальна кількість балів визначається підсумовуванням балів, які були отримані студентом на основі виконання контрольних завдань з кожного змістового модуля.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	Відмінно

82 – 89	В	Добре
75 – 81	С	
67 -74	Д	Задовільно
60 – 66	Е	Незадовільно
1 – 59	Fx	

12. **Методичне забезпечення:** нормативно-правова база дошкільної та спеціальної освіти, навчальні підручники та посібники з корекційної педагогіки.

13. Список джерел

1. Актуальные проблемы диагностики задержки психического развития детей / Под ред. К.С. Лебединской. – М., 1982.
2. Актуальные проблемы олигофренопедагогтики: Сб. науч. трудов. / Под ред. В.В. Воронкова. – М., 1989. – 354 с.
3. Белова Н.И. Специальная дошкольная сурдопедагогика. – М., 1985.
4. Власова Т.А., Певзнер М.С. Дети с отклонениями в развитии. – М., 1973.
5. Волков И.Ф. Литература как вид художественного творчества: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1985 – 192 с.
6. Восприятие музыки. /Сост.В.Н.Максимов. – М.: Музыка, 1980. – 256 с.
7. Выготский Л.С. Основы дефектологии // Собр. соч.: В 6-ти т. – М., 1983. – Т.5. – 367 с.
8. Выготский Л.С. Психология искусства/ Под ред. М.Г.Ярошевского. – М.: Педагогика, 1987. – 344 с.
9. Выготский Л.С. Психология искусства. Анализ эстетической реакции. – М.: Лабиринт, 1997. – 416с.
10. Гончаренко М.В. Проблеми естетичного виховання (нариси теорії). – К., 1976.- 224с.
11. Дефектология: Словарь- справочник. / Под ред. Б. П. Пузанова. – М., 1996.
12. Дем'янчук О.Н. Формування музично-естетичних інтересів учнів загальноосвітньої школи: (монографія). – К.: Вища школа, 1994. – 78с.
13. Дем'янчук О.Н., Кутузова Г.І., Петрович В.С. Проблеми художньо-естетичної освіти та виховання учнівської та студентської молоді в умовах національного відродження: Монографія.-Луцьк: Ред.вид.-во "Вежа" Волин. держ.ун.-ту ім.Лесі Українки, 2001.- 128с.
14. Дмитрієва І.В. Корекція художнього сприймання розумово відсталих підлітків засобами мистецтва./ Автореф. дис. ... канд.пед.наук. – К.,2002.- 19с.
15. Дети с ограниченными возможностями: проблемы и инновационные тенденции в обучении и воспитании. Хрестоматия по курсу "Коррекционная педагогика и специальная психология" / Составители: Н.Д.Соколова, Л. В. Калининкова. – М.: Изд-во ГНОМ и Д, 2001. – 448 с.
16. Діти з особливими потребами у початковій школі: поради батькам. Книга 3. / За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. – К.: Науковий світ, 2006. – 210 с.
17. Дидыч Г.С. Художественно-педагогический анализ музыкальных произведений как средство эстетического воспитания подростков: Автореф. дисс. ... канд. пед. наук. – К., 1982. – 23 с.
18. Дошкольное воспитание аномальных детей / Под ред. Л.П.Носковой. – М., 1995.
19. Жупанин С.И. Эстетическое воспитание младших школьников средствами пейзажной лирики. Автореф. дисс... канд. пед. наук.- К.,1973. - 42с.
20. Замский Х.С. Умственно отсталые дети. – М., 1995. – 189 с.
21. Искусство в жизни детей: Опыт худож.занятий с младшими школьниками: Кн.для учителя: Из опыта работы. /А.П.Ершова и др. – М.:Просвещение, 1991. – 127 с.

22. Каган М.С. Роль и взаимодействие искусств в педагогическом процессе.// Музыка в школе. - 1978. - №4.
23. Катаева А. А., Стребелева Е.А. Дошкольная олигофренопедагогика . – М., 1998.
24. Коваль Л.Г. Воспитание чувства прекрасного. – Киев: Рад.школа, 1983. – 120 с.
25. Комаровська О.А. Естетичне виховання молодших школярів засобами музично-театрального мистецтва: Автореф.дис...канд.пед.наук- К., 1992. – 23 с.
26. Коррекционная педагогика: Основы обучения и воспитания детей с отклонениями в развитии. / Под ред. Б. П. Пузанова. – М., 1998.
27. Крижанівська Т.І. Методика комплексного використання мистецтв у процесі розвитку художньої культури молодших школярів на уроках музики. Автореф.дис...канд.пед.наук. - К.,1998.- 18с.
28. Крицька І.В. Розвиток естетичних суджень учнів молодшого шкільного віку (на матеріалах музичного мистецтва). Автореф. дис... канд. пед. наук.- К., 1993. - 24с.
29. Кузава І.Б. Формування у молодших школярів із затримкою психічного розвитку художньо-естетичних інтересів засобами комплексної взаємодії мистецтв // Проблеми педагогічних технологій.- Луцьк:ВДУ, 2004.-Вип.3-4.
30. Кузава І.Б. Формування художньо-естетичних інтересів на уроках музики. / Методичні рекомендації для вчителів початкових класів спеціальних шкіл інтенсивної педагогічної корекції. – Луцьк, РВВ "Вежа". – 2006. – 22 с.
31. Кузава І.Б. Зміст корекційно-розвивальної роботи з музичного виховання (підготовка до школи) // Початкова школа.-Київ, 2007.- № 11. – с. 18-19.
32. Кузава І.Б. Вплив ігрової діяльності на розвиток музично-творчих здібностей дошкільників із особливими потребами. / Зб.: Культура й розвиток особистості: міфи та реалії в психології й педагогіці: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. – Луцьк, 2009.
33. Куненко Л.О. Корекційна спрямованість музично-естетичної діяльності сліпих молодших школярів в позаурочний час. Автореф.дис... канд. пед. наук. – К., 1999. – 20 с.
34. Лапшин В.А., Пузанов Б.П. Основы дефектологии. – М., 1990.
35. Масол Л.М. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій.// Мистецтво та освіта. - 2001. - №1. - с.2-5.
36. Миловская С.М. Некоторые особенности музыкального воспитания умственно остальных школьников. / В кн.:Эстетическое воспитание во вспомогательной школе. / Под ред.Ж.И.Шиф. – М.: Просвещение, 1965.
37. Миропольська Н.Є. Формування художньої культури учнів загальноосвітньої школи засобами мистецтва слова. Автореф.дис... канд. пед.наук.- К.,2003. - 36с.
38. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития. // Под. ред. Б. П. Пузанова. – М.: Издательский центр „Академия”, 2000. – 272 с.
39. Певзнер М.С. Дети с отклонениями в развитии. – М., 1966.
40. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: Підручник. – Ч.І. Загальні основи корекційної психопедагогіки (олігофренопедагогіки). – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2007. – 238 с.
41. Система эстетического воспитания школьников. / Под ред. С.А.Герасимова.– М.: Педагогика, 1983. – 264.
42. Слепович Е.С. Игровая деятельность дошкольников с ЗПР. – М., 1990.
43. Спеціальна педагогіка: понятійно-термінологічний словник / За ред. академіка В.І.Бондаря. – Луганськ: Альма-матер, 2003. – 436 с.
44. Специальная дошкольная педагогика. / Под ред. Е.А. Стребелевой. – М.: Издательский центр „Академия”, 2001. – 312 с.
45. Специальная педагогика. / Под ред. Н.М.Назаровой. – М.: Академия, 2004. – 395 с.

46. Стратан Т.Б. Використання різновидів мистецтва у процесі професійної підготовки майбутніх учителів музики: Методичні рекомендації. - Кіровоград: РВЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 2001. - 32с.
47. Стребелева Е.А. Методические рекомендации к психолого-педагогическому изучению детей (2-3 лет) (ранняя диагностика умственного развития).
48. Ульяновская У.В. Шестилетние дети с задержкой психического развития. – М., 1990.
49. Шевченко Г.П. Формирование у младших подростков представлений о художественном образе средствами комплексного воздействия искусств.//Автореф. дисс. ... канд.пед.наук. –К.,1984. – 48 с.
50. Эстетика: Учебное пособие / Под ред. Л.Т.Левчук. – К.: Вища школа, 1991.– 302 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua – сайт бібліотеки ім. Вернадського.